

SVĚT A DIVADLO

1. 420PEOPLE O PATNÁCT LET POZDĚJI

21.12.2023 Svět a Divadlo

strana: 17 rubrika: Téma

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** divadlo; moravskoslezské; Národní

ROZHOVOR S VÁCLAVEM KUNEŠEM A NATAŠOU NOVOTNOU

* Jaké to je, ohlížet se za patnáctiletou historií? Čekali jste, že to soubor dotáhne takhle daleko? Václav Kuneš: Nečekali. Nataša Novotná: Ale ano. VK: Když jsme začínali, přemýšleli jsme spíš v horizontu dvou, tří let. Mě asi nikdy nenapadlo, že to bude na takhle dlouho. Prostě jste zkusili, jestli to půjde? VK: My jsme chtěli, aby to šlo. Ale nad nějakým patnáctiletým horizontem jsem určitě nepřemýšlel. NN: Já jsem uvažovala o budování souboru v dlouhodobém horizontu, přestože konkrétní plány byly jen na čtyři roky dopředu. Stavěla jsem si tím produkční zázemí. Oba jste byli hned po absolutoriu na konzervatoři angažováni do Kyliánova Nederlands Dans Theater 2 (NDT 2)1/. Bylo to krátce po revoluci. Kdo vaše kroky do Nizozemí nasměroval? NN: U mě to bylo skrze Taneční centrum Praha. Antonín Schneider zval na letní taneční školy, které jsem pravidelně navštěvovala, různé významné zahraniční osobnosti a mezi nimi i Jeanne Solan. Později také učila v ostravském souboru, kde jsem už během studia tančila. Právě Jeanne mi poprvé řekla, že NDT a Jiří Kylián existují a poslala mě, abych se jim ukázala. VK: My jsme po revoluci začali koukat na VHS kazety v rámci předmětu Dějiny umění. Tehdy jsem poprvé zhlédl Stamping Ground a velmi mě to překvapilo. Myslel jsem si totiž, že toho umíme docela dost, ale po objevení Kyliánových choreografií mi došlo, že tomu je naopak. Respektive, že máme dobrý základ, ale jeho choreografie byly prostě jiné. Najednou mi to rozšířilo obzor, ukázalo mi to, co všechno v tanečním světě existuje. A tenkrát někdo ve škole vyvěsil na nástěnku leták ohlašující konkurz do NDT 2. Určitě v tom hrála roli i porevoluční euforie, protože jsme všichni toužili jít za hranice. Takže nástěnka funguje!

* Mluvíme o počátku devadesátých let, přitom Stamping Ground je z roku 1983. To musel být velmi osvětlený pedagog. VK: Vidíte, to mě nikdy nenapadlo. Musel to být rok 1992. Pouštěla nám to tehdy profesorka Helena Kazárová. NN: On totiž už od počátku devadesátých let posílal pan Kylián všechny záznamy svých choreografií do pražského archivu, takže minimálně v Praze byla jeho tvorba dostupná. A profesorka Kazárová byla očividně velmi napřed. A jak vnímáte zpětně své přijetí do tak prestižního souboru? NDT bylo už tehdy považováno za světovou špičku a dostat se tam hned po absolutoriu musel být obrovský úspěch. VK: Byla to spíše souhra náhod. Vyprávěl jsem sice, že nám ve škole pouštěli Stamping Ground, ale jinak jsme byli spíše odchovaní na klasičtějších tvůrcích jako John Neumeier a vůbec na baletu jako takovém. O Kyliánovi jsem věděl, ale že bych tušil, že byl až tak významný, to se říct rozhodně nedá. NN: V Ostravě jsme také měli ke Kyliánovi daleko, poprvé jsem se s ním setkala až díky Jeanne. Ale celkově jsme se o dění zajímali. Tenkrát nám Igor Vejsada vyprávěl o Kibbutz Contemporary Dance Company, čímž nám otevíral další dveře do světa současného tance. A NDT bylo pro mě žhavé zejména proto, že to bylo zahraničí. Nedocházelo mi, že už tenkrát NDT platilo za soubor, do kterého se chce dostat každý. Myslím, že nám to oběma došlo, až když jsme byli v Nizozemsku. Teprve tam na mě přišel ten pocit zodpovědnosti za to, kde jsme. Takže zpětně: ta šťastná hvězda tam někde musela být. Možná právě proto, že jste to nevěděli, tak jste neměli obavy, že míříte tak vysoko. VK: On nás tehdy ani nikdo neučil, jak se chovat na konkurzu, nebo jak vůbec ten výběr probíhá. Takže to bylo opravdu spíše nevědomí. Ale když jste dorazili na konkurz, tak jste viděli, kdo se hlásí. Byla tam velká konkurence? VK: Dodnes mám v paměti vryto jedno cvičení. Měli jsme běžet podél tří stran sálu a přitom na třikrát osm dob udělat pomalý půlkruh jednou rukou. Šlo o koordinaci těla, vnímání prostoru a souznění s hudbu. Moc nám to nešlo, a když už jsem byl skoro na řadě, tak to Jiří Kylián zastavil, zvedl se a lehce našťvaným tónem řekl, že tu pro nás celý den hraje pianista a abychom mu věnovali trochu pozornosti, měli respekt k jeho hudbě... Jaká byla konkurence, si moc nepamatuju, ale tehdy jsem byl trénovaný z konzervatoře a nějaká plastičnost pohybu mi moc neříkala.

* Natašo, ty jsi zmínila, že u tebe to proběhlo skrze doporučení? NN: Ano, Jeanne tenkrát dohodla, že se tam přijedu ukázat. Pamatuju si to velmi živě, protože byl květen, já večer odtančila absolventské představení a hned následující ráno jsem byla na cestě do Nizozemí. Když jsem dorazila na místo, ze zadu mi na rameno někdo položil ruku. Otočila jsem se a tam stál Jiří Kylián, který mě uvítal slovy: "Ty jsi ta holčička z Hlučína?" Byla jsem tak vyčerpaná, že jsem při pozorování první zkoušky usnula. Další den jsem se ale už zúčastnila tréninku a někdo mě tenkrát naučil části z Arcimbalda. Později mi řekli, abych jim ukázala, co jsem se naučila. Když jsem skončila, Kylián mi řekl, že si myslí, že by mě měli přijmout. Tehdy jim navíc někdo vypadl z hlavního souboru, kam chtěli obsadit někoho z NDT 2, takže se v tom juniorském souboru udělalo místo. Takže jsem hned po absolutoriu nastoupila do NDT 2. Byl to pro oba první konkurz? VK: Pro mě ano. První a poslední. NN: Pro mě ne. Předtím jsem se zúčastnila konkurzu do pražského Národního divadla, kam mě přijali, ale po přijetí do NDT byla volba jasná. Potkali jste se tedy až v NDT? NN: Ano. Pojila nás čeština, a to ještě i s Máriem Radačovským. Pojilo vás dohromady češství nebo i něco jiného? VK: Češství určitě hrálo sblížovací roli. Hlavně jsme mluvili jazykem, kterým mluvil i "Big Boss", což byla zejména prvních pár let nevýhoda. Tehdy nám i řekl, že na nás bude přísnější, aby si ostatní nemysleli, že nám nadržuje. Ale nebyli jsme jediní, takovou zkušenost měla i jeho životní partnerka Sabine Kupferberg. Jak na vás tehdy NDT působilo? Holandsko bylo velmi multikulturní zemí a předpokládám, že se to promítalo i do souboru... VK: Ta odlišnost byla naprosto všude. Vnímál jsem to zejména v mentalitě lidí. NN: Odstěhovali jsme se do Holandska zhruba v osmnácti letech. Jsem ráda, že jsem svůj dospělý život začala právě tam, a to kvůli mentalitě, kterou zmiňuje Václav. Je jiná

než ta česká, tedy postkomunistická. Až doteď, i když jsem zpátky v Čechách dvacet let, s tím neustále bojuju. Tenkrát mě to ale vůbec nenapadlo, my jsme v tom zkrátka dospěli a až léta poté jsme se dozvěděli, že se tomu říká multikulturní. Vnímali jsme to jako samozřejmost. Jaké to bylo jet v osmnácti letech do cizí země? Bez zázemí, bez rodiny, bez všeho, co jste doposud znali. NN: Řekla bych, že je to naprosto přirozené, i tenkrát mi to tak připadalo. Spíš bych ocenila odvalu našich rodičů, že nás v osmnácti letech pustili. VK: Vždyť je to v každé české pohádce: aby Honza dospěl a něco se naučil, tak jde do světa... pro mě neexistovala jiná cesta. Oba jste byli v souboru poměrně dlouhou dobu. Václav jedenáct let, Nataša s dvouletou pauzou osm let. Proč jste se rozhodli soubor opustit? VK: Bylo mi tehdy dvacet devět a chtěl jsem zkusit něco jiného, nového. Nechtěl jsem být jako někteří starší kolegové, kteří v souboru sice stále zůstávali, ale už tam dávno být nechtěli... Lákalo mě například dílo Williama Forsytha ve Frankfurtském baletu. NN: Pro mě hrálo roli více věcí. V roce 2002 se stala rodinná tragédie a od té doby jsem chtěla být nablízko rodičům. A kromě toho jsem také měla pocit, stejně jako Václav, že potřebuju změnu. Navíc se v té době měnilo vedení, a to nové mi nevyhovovalo.

* Kdy se zrodila myšlenka na založení souboru současného tance? Před odchodem z Nizozemí, nebo až po příchodu do Česka? VK: Pamatuju si, že už jsem v NDT nepůsobil, ale stále jsem byl v Holandsku. NN: Myslím, že to bylo ještě předtím. Dělali jsme si srandu, že až budeme staří, tak se vrátíme a vytvoříme soubor. Nicméně nějaké konkrétní rysy ta myšlenka získávala až po našem odchodu. VK: Ano, vzpomínám si na večer ve tvém půdním bytě, jak jsme o tom hovořili. Tenkrát už vzniklo i jméno díky Petrovi Biřákovu.2/ Navíc jsme to konzultovali i s Jiřím Kyliánem a on nám s dobrým úmyslem vždy odvětil: Tak se ještě chvíli zamyslete. Konkrétní uvažování o souboru tedy přišlo až po odchodu z NDT. Takže vy jste pak zpětně žádali Kyliána, aby vám poradil se založením souboru? VK: My jsme s ním konzultovali úplně všechno. NN: Až teď ho necháváme na pokoji. Podporoval vás v tom? NN: Samozřejmě. Měl z nás velkou radost. Dodnes ho považuju za svého guru. Umí totiž perfektně vyhmátnout podstatu věcí a sumarizovat to v pár větách. O Jiřím Kyliánovi se často říká, že to byl skvělý vedoucí. V čem vás inspiroval pro vedení 420PEOPLE? NN: Přirozeností vedení a pronikavou intuící. VK: NDT byla taková bublina, ve které mi bylo dobře, takže jsem považoval za logické pokračovat minimálně velmi podobně. Neměl jsem potřebu dělat to zásadně jinak. Myslím, že jsme nad tím ani nepřemýšleli. Ale zároveň jsme mnoho věcí museli řešit jinak, protože přenést jeho koncept do Česka nebylo reálné. Během prvních pár let jsme to i zkoušeli, ale neustále jsme naráželi. Například nám několikrát řekli, že ta světla měl takhle pan Svoboda v sedmdesátých letech a stačilo mu to, takže to musí stačit i nám. Člověk si pak zvykne na novou realitu. NN: To zvykání si ale jde i po takové době jen ztuha. Bylo naopak něco, co jste chtěli udělat jinak? VK: Postupem času jsme došli k tomu, že bychom rádi proměnili skladbu večerů a tvořili spíše celovečerní choreografie. V NDT až doteď komponují večery ze dvou, tří děl. Kylián totiž tvrdil, že divák neudrží pozornost déle než dvacet, třicet minut. A taky to pro nás bylo jednodušší z hlediska technického zázemí, neměnit během jednoho večera tři různé choreografie. NN: Mně chyběla určitá konfrontace, některá témata nedostávala prostor. A já jsem rozhodně pro konfrontaci a řešení problémů. V čem se 420PEOPLE lišilo od toho, co tehdy nabízela česká taneční scéna? VK: My jsme neměli žádné srovnání. Netušili jsme, co se v Čechách děje. Jednoduše jsme chtěli zužitkovat čas strávený v zahraničí, všechno, co jsme poznali, a přenést to do Čech. NN: My praktici moc nad podobnými věcmi nepřemýšlíme. Nyní bych ale řekla, že jsme si z NDT přinesli zejména tanečně-technickou virtuozitu. Jak na vás v Česku reagovali? VK: Vesměs pozitivně, ale s některými lidmi to byl proces. NN: Já jsem se nevracela do prostředí, kde bych někoho znala, takže pro mě to bylo jiné. Mezi naše výhody patřilo, že jsme tenkrát nebyli součástí žádné skupiny lidí ani zaběhlé tradice. Ani jsme nechtěli zapadat do nějaké škatulky, spíš jsme to chtěli dělat po svém. Pamatuji si, že nám tenkrát Nina Vangeli řekla: "Když my nevíme, kam vás zařadit." A mně běželo hlavou: proč by nás někde zařazovali? VK: Hlavně škatulkování se mi zdá zbytečné. Stejně jako někde zařadit Kyliánovy choreografie, to už se řeší tak dlouho... Ale kdo ten štítek potřebuje?

* Jak jste prožívali přechod z interpretační pozice do rolí choreografů a především organizátorů a vedoucích? VK: Měli jsme velké štěstí, protože záhy jsme se potkali se zástupci francouzské banky BNP Paribas. Sedli jsme si a oni se rozhodli nás podporovat. Jednou z jejich podmínek bylo, že se nesmíme věnovat administrativním ani čistě manažerským aktivitám, ale naopak uměleckému vedení a tvorbě. A že si tedy musíme nejdříve sehnat ředitele, manažera. Koneckonců i my sami jsme chtěli být aktivní a tančit v našich choreografiích, takže nám to vyhovovalo. NN: Ze začátku jsem to brala jako výzvu. Ráda se učím, navíc mám ráda ve věcech pořádek, takže mi organizace vyhovovala. Ale je pravda, že to nešlo dlouhodobě udržet, dvojí role byla neskutečně zatěžující. VK: Mně bude za chvíli skoro padesát a téma work-life balance je pro mě aktuální neustále. A není to spojené jenom s tancem, ale spíše s nastavením, s nímž člověk ke své práci přistupuje. Jakmile je tam vášeň, člověk nechce přestávat a pracuje neustále. Jaké momenty považujete za nejdůležitější pro 420PEOPLE? Na které momenty jste pyšní? NN: Jsem pyšná na to, kde všude soubor vystupoval. Působili jsme snad ve všech pražských divadlech, která uvádějí tanec. Archa, Nová scéna, Ponoc, La Fabrika a teď i ve vlastním studiu Maiselovka. Je to důkaz toho, že se soubor neustále rozvíjí kupředu, není v mrtvém bodu. VK: Přijde mi neuvěřitelné, že někteří tanečníci s námi vydrželi třeba i deset let. Myslím, že to vypovídá o kvalitě, ale i o důvěře, kterou v nás mají. Ale pamatuješ si, Natašo, jak jsme si říkali, že uděláme show, všichni o tom napíší a samo se to rozjede? NN: Moc dobře. VK: Jenže tohle se nikdy v našem oboru neděje. Nikdo za vámi nepřijde a nenabídne vám, abyste něco vytvořili. Musíte opět zasednout ke grantům a začít psát, nehledě na zkušenosti a ocenění, kterých se vám už dostalo. Bylo něco, čeho jste si přáli dosáhnout a doposud se to nepodařilo? VK: Na to neumím odpovědět. Nepřemýšlím stylem, co jsme promarnili, ale spíše co můžeme ještě udělat. NN: Mně se nepodařilo v souboru vydržet. Budovala jsem nějakou produkční jednotku, zázemí a domnívala se, že to bude na dlouho můj základ. Odchod hodně změnil mé uvažování, přizpůsobila jsem se a našla jsem si jinou cestu. To je život. Václave, 420PEOPLE má tedy za sebou patnáctileté působení. Česká taneční scéna se hodně rozbujela. Proměnilo to nějakým způsobem i vaše vize? VK: Mé uvažování se proměnilo hlavně v tom, co považuju za úspěch. Grantový systém v takové formě, ve které funguje dnes, je nastavený na produkci nadprodukce. Často nás to nutilo dernióvat věci, které si to vůbec nezasloužily. Aktuálně nenahlížím na úspěch jako na vynikající premiéru, ale například na to, že dokážeme udržet a provozovat vlastní taneční studio, tedy zázemí pro soubor, nebo že jsme vytvořili linii 42+PEOPLE zabývající se tematikou starších tanečníků. Naším cílem není sekát jednu premiéru za druhou, ale přemýšlet více do šířky a o celkovém kontextu tanečního oboru. V podstatě se vracíme k tomu gros, jaký by ten obor měl sám o sobě být.

* Václave, vy jste řekl v rozhovoru pro Taneční aktuality, že chcete být ve své tvorbě více upřímný než originální. Souvisí to s tím? VK: Ano. Situace mě dohnala do bodu, kdy jsem zvažoval odchod z oboru. Musel jsem si dát půlroční pauzu, úplně vypnout, bylo toho na mě moc. Až příliš jsem se soustředil na to, co chtěli ostatní, co po nás žádaly grantové podmínky. Kdybych to popsal obrazně, tak má umělecká duše byla zanesená vším možným a já potřeboval očistu. Teď jsem se začal mnohem více soustředit sám na sebe, na upřímná přání, jak bych si to skutečně představoval. A i proto naše příští premiéra nese název Y / Why. Co to vyčerpání způsobilo? VK: Přišlo to po covidu. Mrzí mě totiž, že se svět vrátil do stejných vyježděných kolejí. Naivně jsem očekával, že se posuneme dál. Ale ne, příliš rychle se to začalo vracet a najednou jsme se ocitli ve stejném a možná ještě zběsilejším koloběhu premiér. Navíc jsme během pandemie začali dělat mnoho jiných věcí, a to díky různorodým výzvám, které se objevovaly, ale jakmile pominula, tak se to najednou nehodilo. Jinými slovy nám poslali zprávu: tohle taneční soubor nedělá, věnujte se tomu, co jste dělali předtím. Velmi mě to demotivovalo. Mluvil jste o dopadu pandemie na vás osobně. Jaký měla dopad na soubor? VK: Měli jsme štěstí, že jsme těsně před pandemií získali studio Maiselovka, díky čemuž jsme měli možnost alespoň točit a vzniklo několik filmů. A pak jsem opravdu rád, že tanečníci neodešli, protože v jednu chvíli to vypadalo, že všichni buď začnou studovat, nebo dělat jiné zaměstnání. NN: Mám podobný pocit jako Václav, po odeznění pandemie jsme se ocitli v situaci, kdy byly měsíce plné premiér, které si různé soubory naplánovaly ještě před pandemií, ale nestihly je realizovat. Mám pocit, že se to vrací do normální, před-covidové situace, jak zmínil Václav. VK: Myslím, že je to individuální. Mě to opravdu dohnalo do osobní, zdravotní a profesní krize. Ale pořád se nemohu přenést přes to, že v nás pandemie nic nezanechala. Protože jestli nás podobná, opravdu významná zkušenost neproměnila, není něco špatně? Možná to až moc prožívám, ale vrátit se nazpět je podle mě chyba. NN: Václave, já s tebou souhlasím. Jsme citliví lidé, a také mě to tíží. Navíc, když se podíváme, co se dneska ve světě děje, ať už je to konflikt na Ukrajině nebo v Pásmu Gazy, tak mě děsí totéž. Kam se poděla empatie?

* Natašo, jak ty jsi prožívala pandemii? NN: Začátek pandemie byl pro mě spojený s nemocí v rodině. Profesně, ačkoliv nepřipravená, jsem dokázala využít svou odbornost a navázala jsem se více na státní instituce. Intenzivněji jsem se začala věnovat práci pro ostravský soubor, kde už dlouhodobě pomáhám šéfce Lence Dřimalové a především tanečnickům. Kromě toho mě nad vodou držel ještě Ohad Naharin a jeho Gaga3/, prakticky jsme se každý týden setkávali na on-line lekcích. Tam se projevila neskutečná síla globální komunity. Je mi ctí být ambasadorkou Gaga v Česku. Jsem ráda, že mohu nabízet lidem klíč k jejich tělům. A co vám tedy koronavirová pandemie dala? NN: Čas na volno, přineslo mi to balanc do života. Mé dny totiž najednou byly opravdu svobodné, takže bylo na mě, jak si čas uspořádám. Například jsem i přišla na to, že spát alespoň jednou týdně osm hodin je skvělé! VK: Pro mě to bylo podobné, začal jsem jezdit na chatu, kde trávím nyní hodně času. Předtím jsem tam jezdil hodně zřídka. Pro mě to znamená čas strávený v přírodě spojený s očistou od toho běžného pracovního nánosu. Také jsem se začal mnohem více věnovat rodině a společným výletům. Člověk si ty věci všechny uvědomí, až když je ztratí, tak je možná dobře, že jsme je na chvíli ztratili. Václave, vy jste inicioval v souboru již zmíněný nový projekt 42+PEOPLE. První a zatím poslední inscenace s Helenou Arenbergerovou měla velký úspěch. Helena dokonce obdržela Cenu Thálie. Jedná se o přirozený vývoj aktivního tanečníka? Hledání vlastní cesty dál? VK: Má to souvislost se širším záběrem souboru, o kterém jsem se už zmínil. Hlavní motivací bylo přijít s něčím, co mi bude dávat smysl. Postupně jsem došel k názoru, že to smysl opravdu dává, zejména pokud se můžeme ohlédnout do historie a spatřit úspěšné příklady téhož. Teď mám na mysli NDT 3. Ale byla tam také velká obava, jestli to bude vůbec někoho zajímat, i proto jsme to raději začali uvádět doma v komorním prostoru Maiselovky. Často mě totiž napadalo... NN: Samozřejmě! Vždyť tu zkušenost z NDT 3 máme. Víme, že podobný koncept funguje. VK: My tu zkušenost máme, ale ostatní ne. Báť jsem se toho, abychom ten titul vůbec dokázali prodat. Souvisí to s mým celkovým pesimismem, protože divadla mají problém své sály naplnit. Včetně nás. Ale jsem rád, jak to dopadlo, myslím, že i tyhle komorní věci mají svůj smysl. Co vás teď čeká? Na co se těšíte? VK: Čeká nás nový koncept improvizčních večerů pod vedením Veroniky Tököly, již brzy začnou přípravy nového 42+PEOPLE v choreografii Edana Gorlického, na jaře premiéra Simony Machovičové, přes léto zájezdy po Itálii, Španělsku a Srbsku s novým EU projektem a má nová premiéra Y / Why. Doplním si tak trilogii EVER, Y a WHERE. A potom zase znova dokola... NN: Mě teď těší každý den, protože si plánuju samé hezké věci, ať už jsou to lekce Gaga nebo například účast v porotě soutěže mladých tanečnicků. To propojení s mladou generací mě baví. V delší perspektivě se pak velmi těším na tvorbu nové inscenace s Jo Stromgrenem pro **Národní divadlo moravskoslezské**, protože se opět objevím na jevišti jako interpretka.

1) Za vedení Jiřího Kyliána se soubor postupně rozdělil na tři hlavní části, které měly své vlastní skupiny interpretů i svébytný repertoár. Hlavní soubor byl vždy označován jako NDT 1, dodnes platí za synonymum pro Nederlands Dans Theater. Těleso NDT 2 vzniklo jako inkubátor mladých talentů, jehož cílem byla profesní příprava absolventů tanečních škol na případné angažmá v hlavním souboru. NDT 3 naopak vzniklo pro tanečnický a tanečnický z jiného věkového spektra – tato frakce byla určena pro věkově i interpretačně vyzrálé představitele hlavního souboru (zpravidla pro ty, kteří dosáhli věku 42 let), kteří tak mohli užítkovat letité zkušenosti i po odchodu z NDT 1. 3) Pohybový jazyk Gaga izraelského choreografa Ohada Naharina je pedagogická i choreografická metoda, pomocí které se tanečníci a tanečnice zaměřují na experimentování s vlastním pohybem, na neprobádané fyzické možnosti těla. V rámci jednotlivých lekcí se hojně pracuje s představivostí, s nasloucháním tělu, jeho fyzickým i kinestetickým zážitkům, ale také se testují hranice ve smyslu kondice a výdrže.

ptal se Josef Bartoš redakce Vladimír Mikulka

FOTO ARCHIV NANAŠI NOVOTNÉ

Zkouška ve studiu Nové scény, 2009.

FOTO NATAŠA NOVOTNÁ

Ondřej Kotrč a jeden z prvních plakátů 42PEOPLE, 2008.

FOTO NATAŠA NOVOTNÁ

420PEOPLE na zájezdu ve Švédsku, 2013.

FOTO ARCHIV NATAŠI NOVOTNÉ

Václav Kuneš, Nataša Novotná, Jiří Kylián, 2015.

FOTO ARCHIV

Václav Kuneš

420PEOPLE O PATNÁCTI LET POZDĚJI

ROZHOVOR S VÁCLAVEM KUNEŠEM A NATAŠOU NOVOTNOU

Jaké to je, ohlížet se za patnáctiletou historií? Čekali jste, že to soubor dotáhne takhle daleko?

Václav Kuneš: Nečekali.

Nataša Novotná: Ale ano.

VK: Když jsme začínali, přemýšleli jsme spíš v horizontu dvou, tří let. Mě asi nikdy nenapadlo, že to bude na takhle dlouho.

Prostě jste zkusili, jestli to půjde?

VK: My jsme chtěli, aby to šlo. Ale nad nějakým patnáctiletým horizontem jsem určitě nepřemýšlel.

NN: Já jsem uvažovala o budování souboru v dlouhodobém horizontu, přestože konkrétní plány byly jen na čtyři roky dopředu. Stavěla jsem si tím produkční zázemí.

Oba jste byli hned po absolutoriu na konzervatoři angažováni do Kyliánova Nederlands Dans Theater 2 (NDT 2) v. Bylo to krátce po revoluci. Kdo vaše kroky do Nizozemí nasměroval?

NN: U mě to bylo skrze Taneční centrum Praha. Antonín Schneider zval na letní taneční školy, které jsem pravidelně navštěvovala, různé významné zahraniční osobnosti a mezi nimi i Jeanne Solan. Později také učila v ostravském souboru, kde jsem už během studia tančila. Právě Jeanne

¹⁾ Za vedení Jiřího Kyliána se soubor postupně rozdělil na tři hlavní části, které měly své vlastní skupiny interpretů i svébytný repertoár. Hlavní soubor byl vždy označován jako NDT 1, dodnes platí za synonymum pro Nederlands Dans Theater. Těleso NDT 2 vzniklo jako inkubátor mladých talentů, jehož cílem byla profesní příprava absolventů tanečních škol na případné angažmá v hlavním souboru. NDT 3 naopak vzniklo pro tanečníky a tanečnice z jiného věkového spektra – tato frakce byla určena pro věkově i interpretačně vyzrálé představitelky hlavního souboru (zpravidla pro ty, kteří dosáhli věku 42 let), kteří tak mohli zužitkovat letité zkušenosti i po odchodu z NDT 1.

Mluvíme o počátku devadesátých let, přitom *Stamping Ground* je z roku 1983. To musel být velmi osvěcovaný pedagog.

VK: Vidíte, to mě nikdy nenapadlo. Musel to být rok 1992. Pouštěla nám to tehdy profesorka Helena Kazárová.

NN: On totiž už od počátku devadesátých let posílal pan Kylián všechny záznamy svých choreografií do pražského archivu, takže minimálně v Praze byla jeho tvorba dostupná. A profesorka Kazárová byla očividně velmi napřed.

A jak vnímáte zpětně své přijetí do tak prestižního souboru? NDT bylo už tehdy považováno za světovou špičku a dostat se tam hned po absolutoriu musel být obrovský úspěch.

VK: Byla to spíš souhra náhod. Vyprávěl jsem sice, že nám ve škole pouštěli *Stamping Ground*, ale jinak jsme byli spíše odchovaní na klasičtějších tvůrcích jako John Neumeier a vůbec na baletu jako takovém. O Kyliánovi jsem věděl, ale že bych tušil, že byl až tak významný, to se říct rozhodně nedá.

NN: V Ostravě jsme také měli ke Kyliánovi daleko, poprvé jsem se s ním setkala až díky Jeanne. Ale celkově jsme se o dění zajímali. Tenkrát nám Igor Vejseada vyprávěl o Kibbutz Contemporary Dance Company, čímž nám otevíral další dveře do světa současného tance. A NDT bylo pro mě žhavé zejména proto, že to bylo zahraničí. Nedocházelo mi, že už tenkrát NDT platilo za soubor, do kterého se chce dostat každý. Myslím, že nám to oběma došlo, až když jsme byli v Nizozemsku. Teprve tam na mě přišel ten pocit zodpovědnosti za to, kde jsme. Takže zpětně: ta šťastná hvězda tam někde musela být.

Možná právě proto, že jste to nevěděli, tak jste neměli obavy, že mřížte tak vysoko.

VK: On nás tehdy ani nikdo neučil, jak se chovat na konkurzu, nebo jak vůbec ten výběr probíhá. Takže to bylo opravdu spíše nevědomí.

Ale když jste dorazili na konkurz, tak jste viděli, kdo se hlásí. Byla tam velká konkurence?

VK: Dodnes mám v paměti vryto jedno cvičení. Měli jsme běžet podél tří stran sálu a přitom na třikrát osm dob udělat pomalý půlkruh jednou rukou. Šlo o koordinaci těla, vnímání prostoru a souznění s hudbou. Moc nám to nešlo, a když už jsem byl skoro na řadě, tak to Jiří Kylián zastavil, zvedl se a lehce našťavaným tónem řekl, že tu pro nás celý den hraje pianista a abychom mu věnovali trochu pozornosti, měli respekt k jeho hudbě... Jaká byla konkurence, si moc nepamatuju, ale tehdy jsem byl trénovaný z konzervatoře a nějaká plastičnost pohybu mi moc neřikala.

Natašo, ty jsi zminila, že u tebe to proběhlo skrze doporučení?

NN: Ano. Jeanne tenkrát dohodla, že se tam přijedu ukázat. Pamatuju si to velmi živě, protože byl květen, já večer odtančila absolventské představení a hned následující ráno jsem byla na cestě do Nizozemí. Když jsem dorazila na místo, ze zadu mi na rameno někdo položil ruku. Otočila jsem se a tam stál Jiří Kylián, který mě uvítal slovy: „Ty jsi ta holčička z *Hlučina?*“ Byla jsem tak vyčerpaná, že jsem při pozorování první zkoušky usnula. Další den jsem se ale už zúčastnila tréninku a někdo mě tenkrát naučil části z *Arcimbalda*. Později mi řekli, abych jim ukázala, co jsem se naučila. Když jsem skončila, Kylián mi řekl, že si myslí, že by mě měl přijmout. Tehdy jim navíc někdo vypadal z hlavního souboru, kam chtěli obsadit někoho z NDT 2, takže se v tom juniorském souboru udělalo místo. Takže jsem hned po absolutoriu nastoupila do NDT 2.

Zkouška ve studiu *Nové scény*, 2009.

FOTO ARCHIV NATAŠI NOVOTNÉ

mi poprvé řekla, že NDT a Jiří Kylián existují a poslala mě, abych se jim ukázala.

VK: My jsme po revoluci začali koukat na VHS kazety v rámci předmětu Dějiny umění. Tehdy jsem poprvé zhlédl *Stamping Ground* a velmi mě to překvapilo. Myslím jsem si totiž, že toho umíme docela dost, ale po objevení Kyliánových choreografií mi došlo, že tomu je naopak. Respektive, že máme dobrý základ, ale jeho choreografie byly prostě jiné. Najednou mi to rozšířilo obzor, ukázalo mi to, co všechno v tanečním světě existuje. A tenkrát někdo ve škole vyvěsil na nástěnce leták ohlašující konkurz do NDT 2. Určitě v tom hrála roli i porevoluční euforie, protože jsme všichni toužili jít za hranice. Takže nástěnka funguje!

Ondřej Kotrč a jeden z prvních plakátů 420PEOPLE, 2008. FOTO NATAŠA NOVOTNÁ

i řekl, že na nás bude přísnější, aby si ostatní nemysleli, že nám nadřizuje. Ale nebyli jsme jediní, takovou zkušenost měla i jeho životní partnerka Sabine Kupferberg.

Jak na vás tehdy NDT působilo? Holandsko bylo velmi multikulturní zemí a předpokládám, že se to promítalo i do souboru...

VK: Ta odlišnost byla naprosto všude. Vnímali jsme zejména v mentalitě lidí.

NN: Odstěhovali jsme se do Holandska zhruba v osmnácti letech. Jsem ráda, že jsem svůj dospělý život začala právě tam, a to kvůli mentalitě, kterou zmiňuje Václav. Je jiná než ta česká, tedy postkomunistická. Až do teď, i když jsem zpátky v Čechách dvacet let, s tím neustále bojuju. Tenkrát mě to ale vůbec nenapadlo, my jsme v tom zkrátka dospěli a až léta poté jsme se dozvěděli, že se tomu říká multikulturní. Vnímali jsme to jako samozřejmost.

Jaké to bylo jet v osmnácti letech do cizí země? Bez zázemí, bez rodiny, bez všeho, co jste doposud znali.

NN: Řekla bych, že je to naprosto přirozené, i tenkrát mi to tak připadalo. Spíš bych ocenila odvahu našich rodičů, že nás v osmnácti letech pustili.

VK: Vždyť je to v každé české pohádce: aby Honza dospěl a něco se naučil, tak jde do světa... pro mě neexistovala jiná cesta.

Byl to pro oba první konkurz?

VK: Pro mě ano. První a poslední.

NN: Pro mě ne. Předtím jsem se zúčastnila konkurzu do pražského Národního divadla, kam mě přijali, ale po přijetí do NDT byla volba jasná.

Potkali jste se tedy až v NDT?

NN: Ano. Pojila nás čeština, a to ještě i s Mariem Radačovským.

Pojilo vás dohromady češství nebo i něco jiného?

VK: Češství určitě hrálo sblíživací roli. Hlavně jsme mluvili jazykem, kterým mluvil i „Big Boss“, což byla zejména prvních pár let nevhoda. Tehdy nám

Oba jste byli v souboru poměrně dlouhou dobu. Václav jedenáct let, Nataša s dvouletou pauzou osm let. Proč jste se rozhodli soubor opustit?

VK: Bylo mi tehdy dvacet devět a chtěl jsem zkusit něco jiného, nového. Nechtěl jsem být jako někteří starší kolegové, kteří v souboru sice stále zůstávali, ale už tam dávno být nechtěli... Lákalo mě například dílo Williama Forsytha ve Frankfurtském baletu.

NN: Pro mě hrálo roli více věcí. V roce 2002 se stala rodinná tragédie a od té doby jsem chtěla být blízkou rodičům. A kromě toho jsem také měla pocit, stejně jako Václav, že potřebuju změnu. Navíc se v té době měnilo vedení, a to nově mi nevyhovovalo.

Kdy se zrodila myšlenka na založení souboru současného tance? Před odchodem z Nizozemí, nebo až po příchodu do Česka?

VK: Pamatuji si, že už jsem v NDT nepůsobil, ale stále jsem byl v Holandsku.

NN: Myslím, že to bylo ještě předtím. Dělalí jsme si srandu, že až budeme staří, tak se vrátíme a vytvoříme soubor. Nicméně nějaké konkrétní rysy ta myšlenka získávala až po našem odchodu.

VK: Ano, vzpomínám si na večer ve tvém půdním bytě, jak jsme o tom hovořili. Tenkrát už vzniklo i jméno díky Petrovi Biřákovici.²⁾ Navíc jsme to konzultovali i s Jiřím Kyliánem a on nám s dobrým úmyslem vždy odvětil: Tak se ještě chvíli zamyslete.

Konkrétní uvažování o souboru tedy přišlo až po odchodu z NDT. Takže vy jste pak zpětně žádali Kyliána, aby vám poradil se založením souboru?

VK: My jsme s ním konzultovali úplně všechno.

NN: Až teď ho necháváme na pokoji.

Podporoval vás v tom?

NN: Samozřejmě. Měl z nás velkou radost. Dodnes ho považuji za svého guru. Umí totiž perfektně vyhmátnout podstatu věci a sumarizovat to v pár větách.

O Jiřím Kyliánovi se často říká, že to byl skvělý vedoucí. V čem vás inspiroval pro vedení 420PEOPLE?

NN: Přirozeností vedení a pronikavou intuící.

VK: NDT byla taková bublina, ve které mi bylo dobře, takže jsem považoval za logické pokračovat minimálně velmi podobně. Neměl jsem potřebu dělat to zásadně jinak. Myslím, že jsme nad tím ani nepřemýšleli. Ale zároveň jsme mnoho věcí museli řešit jinak, protože přenést jeho koncept do Česka nebylo reálné. Během prvních pár let jsme to i zkusili, ale neustále jsme naráželi. Například nám několikrát řekli, že ta světla měl takhle pan Svo-

420PEOPLE na zájezdu ve Švédsku, 2013.

FOTO: MENŠA NOVOTNA

boda v sedmdesátých letech a stačilo mu to, takže to musí stačit i nám. Člověk si pak zvykne na novou realitu.

NN: To zvykání si ale jde i po takové době jen ztuha.

Bylo naopak něco, co jste chtěli udělat jinak?

VK: Postupem času jsme došli k tomu, že bychom rádi proměnili skladbu večerů a tvořili spíše celovečerní choreografie. V NDT až do teď komponuji večery ze dvou, tří děl. Kylián totiž tvrdil, že divák neudrží pozornost déle než dvacet, třicet minut. A taky to pro nás bylo jednodušší z hlediska technického zázemí, neměnit během jednoho večera tři různé choreografie.

NN: Mně chyběla určitá konfrontace, některá témata nedostávala prostor. A já jsem rozhodně pro konfrontaci a řešení problémů.

V čem se 420PEOPLE lišilo od toho, co tehdy nabízel česká taneční scéna?

VK: My jsme neměli žádné srovnání. Netušili jsme, co se v Čechách děje. Jednoduše jsme chtěli zužitkovat čas strávený v zahraničí, všechno, co jsme poznali, a přenést to do Čech.

NN: My praktici moc nad podobnými věcmi nepřemýšlíme. Nyní bych ale řekla, že jsme si z NDT přinesli zejména tanečně-technickou virtuozitu.

Jak na vás v Česku reagovali?

VK: Vesměs pozitivně, ale s některými lidmi to byl proces.

NN: Já jsem se nevracela do prostředí, kde bych někoho znala, takže pro mě to bylo jiné. Mezi naše výhody patřilo, že jsme tenkrát nebyli součástí žádné skupiny lidí ani zaběhlé tradice. Ani jsme nechtěli zapadat do nějaké škatulky, spíš jsme to chtěli dělat po svém. Pamatuji si, že nám tenkrát Nina Vangeliová řekla: „Když my nevíme, kam vás zařadit.“ A mně běželo hlavou: proč by nás někdo zařazoval?

VK: Hlavně škatulkování se mi zdá zbytečné. Stejně jako někdo zařadit Kyliánovy choreografie, to už se řeší tak dlouho... Ale kdo ten štítek potřebuje?

²⁾ Slovenský typograf a designér (poznámka JB)

Jak jste prožívali přechod z interpretační pozice do rolí choreografů a především organizátorů a vedoucích?

VK: Měli jsme velké štěstí, protože záhy jsme se potkali se zástupci francouzské banky BNP Paribas. Sedli jsme si a oni se rozhodli nás podporovat. Jednou z jejich podmínek bylo, že se nesmíme věnovat administrativním ani čistě manažerským aktivitám, ale naopak uměleckému vedení a tvorbě. A že si tedy musíme nejdříve sehnat ředitele, manažera. Koneckonců i my sami jsme chtěli být aktivní a tančit v našich choreografiích, takže nám to vyhovovalo.

NN: Ze začátku jsem to brala jako výzvu. Ráda se učím, navíc mám ráda ve věcech pořádek, takže mi organizace vyhovovala. Ale je pravda, že to nešlo dlouhodobě udržet, dvojitá role byla neskutečně zatěžující.

VK: Mně bude za chvíli skoro padesát a téma work-life balance je pro mě aktuální neustále. A není to spojené jenom s tancem, ale spíše s nastavením, s nímž člověk ke své práci přistupuje. Jakmile je tam vášeň, člověk nechce přestávat a pracuje neustále.

Jaké momenty považujete za nejdůležitější pro 42PEOPLE? Na které momenty jste pyšní?

NN: Jsem pyšná na to, kde všude soubor vystupoval. Působili jsme snad ve všech pražských divadlech, která uvádějí tanec. Archa, Nová scéna, Ponoc, La Fabrika a teď i ve vlastním studiu Maiselovka. Je to důkaz toho, že se soubor neustále rozvíjí kupředu, není v mrtvém bodu.

VK: Přijde mi neuvěřitelné, že někteří tanečníci s námi vydrželi třeba i deset let. Myslím, že to vypovídá o kvalitě, ale i o důvěře, kterou v nás mají. Ale pamatujes si, Natašo, jak jsme si říkali, že uděláme show, všichni o tom napíšu a samo se to rozjede?

NN: Moc dobře.

VK: Jenže tohle se nikdy v našem oboru neděje. Nikdo za vámi nepřijde a nenabídne vám, abyste něco vytvořili. Musíte opět zasednout ke grantům a začít psát, nehledě na zkušenosti a ocenění, kterých se vám už dostalo.

Bylo něco, čeho jste si přáli dosáhnout a doposud se to nepodařilo?

premiéru za druhou, ale přemýšlet více do šířky a o celkovém kontextu tanečního oboru. V podstatě se vracíme k tomu gros, jaký by ten obor měl sám o sobě být.

Václave, vy jste řekl v rozhovoru pro Taneční aktuality, že chcete být ve své tvorbě více upřímný než originální. Souvisí to s tím?

VK: Ano. Situace mě dohnala do bodu, kdy jsem zvažoval odchod z oboru. Musel jsem si dát půlroční pauzu, úplně vypnout, bylo toho na mě moc. Až příliš jsem se soustředil na to, co chtěli ostatní, co po nás žádaly grantové podmínky. Kdybych to popsal obrazně, tak má umělecká duše byla zanesená vším možným a já potřeboval očistu. Teď jsem se začal mnohem více soustředit sám na sebe, na upřímná přání, jak bych si to skutečně představoval. A i proto naše příští premiéra nese název *Y/Why*.

Co to vyčerpání způsobilo?

VK: Přišlo to po covidu. Mrzí mě totiž, že se svět vrátil do stejných vyježděných kolejí. Naivně jsem očekával, že se posuneme dál. Ale ne, příliš rychle se to začalo vracet a najednou jsme se ocitli ve stejném a možná ještě zbsilejším koloběhu premiér. Navíc jsme během pandemie začali dělat mnoho jiných věcí, a to díky různorodým výzvám, které se objevovaly, ale jakmile pominula, tak se to najednou nehodilo. Jinými slovy nám poslali zprávu: tohle taneční soubor nedělá, věnujte se tomu, co jste dělali předtím. Velmi mě to demotivovalo.

Mluvil jste o dopadu pandemie na vás osobně. Jaký měla dopad na soubor?

VK: Měli jsme štěstí, že jsme těsně před pandemií získali studio Maiselovka, díky čemuž jsme měli možnost alespoň točit a vzniklo několik filmů. A pak jsem opravdu rád, že tanečníci neodešli, protože v jednu chvíli to vypadalo, že všichni buď začnou studovat, nebo dělat jiné zaměstnání.

NN: Mám podobný pocit jako Václav, po odeznění pandemie jsme se ocitli v situaci, kdy byly měsíce plné premiér, které si různé soubory napláno-

Václav Kuneš, Nataša Novotná, Jiří Kylián, 2015.

FOTO ARCHIV NATAŠI NOVOTNÉ

VK: Na to neumím odpovědět. Nepřemýšlím stylem, co jsme promarnili, ale spíše co můžeme ještě udělat.

NN: Mně se nepodařilo v souboru vydržet. Budovala jsem nějakou produkční jednotku, zázemí a domnívala se, že to bude na dlouho můj základ. Odchod hodně změnil mé uvažování, přizpůsobila jsem se a našla jsem si jinou cestu. To je život.

Václave, 42PEOPLE má tedy za sebou patnáctileté působení. Česká taneční scéna se hodně rozbujela. Proměnilo to nějakým způsobem i vaše vize?

VK: Mé uvažování se proměnilo hlavně v tom, co považuji za úspěch. Grantový systém v takové formě, ve které funguje dnes, je nastavený na produkci nadprodukce. Často nás to nutilo demitrovat věci, které si to vůbec nezasloužily. Aktuálně nenahližím na úspěch jako na vynikající premiéru, ale například na to, že dokážeme udržet a provozovat vlastní taneční studio, tedy zázemí pro soubor, nebo že jsme vytvořili linii 42+PEOPLE zabývající se tematikou starších tanečníků. Naším cílem není sekat jednu

valy ještě před pandemií, ale nestihly je realizovat. Mám pocit, že se to vrací do normální, před-covidové situace, jak zmínil Václav.

VK: Myslím, že je to individuální. Mě to opravdu dohnalo do osobní, zdravotní a profesní krize. Ale pořád se nemohu přenést přes to, že v nás pandemie nic nezanechala. Protože jestli nás podobná, opravdu významná

FOTO ARCHIV

Václav Kuneš

zkušenost neproměnila, není něco špatné? Možná to až moc prožívám, ale vrátit se nazpět je podle mě chyba.

NN: Václave, já s tebou souhlasím. Jsme citliví lidé, a také mě to tíží. Navíc, když se podíváme, co se dneska ve světě děje, ať už je to konflikt na Ukrajině nebo v Pásmu Gazy, tak mě děsí totéž. Kam se poděla empatie?

Natašo, jak ty jsi prožívala pandemii?

NN: Začátek pandemie byl pro mě spojený s nemocí v rodině. Profesně, ačkoliv nepřipravená, jsem dokázala využít svou odbornost a navázala jsem se více na státní instituce. Intenzivněji jsem se začala věnovat práci pro ostravský soubor, kde už dlouhodobě pomáhám šéfce Lence Dřimálové a především tanečnickům.

Kromě toho mě nad vodou držel ještě Ohad Naharin a jeho Gaga³⁾, prakticky jsme se každý týden setkávali na on-line lekcích. Tam se projevila neskutečná síla globální komunity. Je mi ctí být ambasadorkou Gaga v Česku. Jsem ráda, že mohu nabízet lidem klíč k jejich tělům.

A co vám tedy koronavirová pandemie dala?

NN: Čas na volno, přineslo mi to balanc do života. Mé dny totiž najednou byly opravdu svobodné, takže bylo na mě, jak si čas uspořádám. Například jsem i přišla na to, že spát alespoň jednou týdně osm hodin je skvělé!

VK: Pro mě to bylo podobné, začal jsem jezdit na chatu, kde trávím nyní hodně času. Předtím jsem tam jezdit hodně zřídka. Pro mě to znamená čas strávený v přírodě spojený s očistou od toho běžného pracovního nánosu. Také jsem se začal mnohem více věnovat rodině a společným výletům. Člověk si ty věci všichni uvědomí, až když je ztratí, tak je možná dobře, že jsme je na chvíli ztratili.

³⁾ Pohybový jazyk Gaga izraelského choreografa Ohada Naharina je pedagogická i choreografická metoda, pomocí které se tanečníci a tanečnice zaměřují na experimentování s vlastním pohybem, na neprobádané fyzické možnosti těla. V rámci jednotlivých lekcí se hojně pracuje s představivostí, s nasloucháním tělu, jeho fyzic-

Václave, vy jste inicioval v souboru již zmíněný nový projekt 42+PEOPLE. První a zatím poslední inscenace s Helenou Arenbergerovou měla velký úspěch. Helena dokonce obdržela Cenu Thálie. Jedná se o přirozený vývoj aktivního tanečníka? Hledání vlastní cesty dál?

VK: Má to souvislost se širším záběrem souboru, o kterém jsem se už zmínil. Hlavní motivací bylo přijít s něčím, co mi bude dávat smysl. Postupně jsem došel k názoru, že to smysl opravdu dává, zejména pokud se můžeme ohlídnout do historie a spatřit úspěšné příklady téhož. Teď mám na mysli NDT 3. Ale byla tam také velká obava, jestli to bude vůbec někomu zajímat, i proto jsme to raději začali uvádět doma v komorním prostoru Maiselovky. Často mě totiž napadlo...

NN: Samozřejmě! Vždyť tu zkušenost z NDT 3 máme. Víme, že podobný koncept funguje.

VK: My tu zkušenost máme, ale ostatní ne. Báel jsem se toho, abychom ten titul vůbec dokázali prodat. Souvisí to s mým celkovým pesimismem, protože divadla mají problém své sály naplnit. Včetně nás. Ale jsem rád, jak to dopadlo, myslím, že i tyhle komorní věci mají svůj smysl.

Co vás teď čeká? Na co se těšíte?

VK: Čeká nás nový koncept improvizčních večerů pod vedením Veroniky Tököly, již brzy začnou přípravy nového 42+PEOPLE v choreografii Edana Gorlického, na jaře premiéra Simony Machovičové, přes léto zájezdy po Itálii, Španělsku a Srbsku s novým EU projektem a má nová premiéra *Y/Why*. Doplním si tak trilogii *EVER*, *Y* a *WHERE*. A potom zase znova dokola...

NN: Mě teď těší každý den, protože si plánuju samé hezké věci, ať už jsou to lekce Gaga nebo například účast v porotě soutěže mladých tanečníků. To propojení s mladou generací mě baví. V delší perspektivě se pak velmi těším na tvorbu nové inscenace s Jo Strömgrenem pro Národní divadlo moravskoslezské, protože se opět objevím na jevišti jako interpretka.

